

Forsøg med tidlige og middeltidlige Spisekartofler. 1926—1929.

Ved Edv. Christiansen.

240. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

De her omhandlede Forsøg med tidlige og middeltidlige Spisekartofler er udførte ved Blangsted, Hornum, Lyngby og Spangsbjerg i Aarene 1926—29 og har haft til Formaal at prøve Dyrkningsværdien af nyere Spisekartofler i Forhold til ældre Sorter, idet der i det væsentligste er gaaet ud fra de meget kendte og dyrkede Sorter, Webbs tidlige, Juli og Up to date som Maaleprøver for de nyere Sorters Dyrkningsværdi.

Talmaterialet er bearbejdet af Assistent *A. Henriksen*, og Beretningen er udarbejdet af Forsøgsleder *Edvard Christiansen*.

Forsøgslederne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Forsøgene har haft til Formaal at prøve Dyrkningsværdien af ældre og nyere Spisekartofler, hovedsagelig tidlige Sorter. Der er ved Bedømmelsen af de prøvede Sorters Dyrkningsværdi lagt Vægt paa følgende Forhold: Væksttid, Knoldstørrelse ved tidlig Optagning, Kvalitet som Spisekartoffel, Ydeevne samt Knoldenes Fasthed og Farve.

Da det i denne Forbindelse særlig med Hensyn til Rentabiliteten ved Dyrkningen af tidlige Sorter har nogen Interesse at sammenligne de tidlige Sorters Ydeevne i Forhold til middeltidlige og sildige Sorter, har der i Forsøgene tillige været indlagt 3 sildige Sorter, nemlig King Edward, Pepo og Up to date. Man vil derved gennem Udbyttetallene og de Priser, der normalt kan opnaas for henholdsvis tidlige og sildige Kartofler,

være i Stand til at danne sig et Skøn over, hvorvidt det under bestemte, givne Forhold vil være mere lønnende at dyrke tidlige eller sildige Sorter.

Dyrkning af tidlige Kartoffler er en ret stor Kultur baade i Privat- og Erhvervshavebrug. Særlig i Smaahaverne dyrkes der mange Kartoffler, og i Egne af Landet, hvor Jordbunds- og Afsætningsforholdene er gunstige for denne Kultur, betyder Dyrkningen af tidlige Kartoffler en ret stor Indtægtskilde for mange Frilandsgartnerier og mindre Landbrug.

Hvor store Partier af tidlige Kartoffler, der aarlig omsættes, kan man kun danne sig et ret løst Skøn over. Af alle de Kartoffler, der er omsatte paa Københavns Grønttorv, er ca. $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{3}$ opførte som tidlige Kartoffler.

I den tiaarige Periode fra 1920 til 1929 er der tilført Københavns Grønttorv følgende Partier Kartoffler af dansk Avl:

1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Tilført Københavns Grønttorv Mill. kg									
10.0	13.8	13.5	14.2	14.4	15.6	17.9	16.0	20.0	19.8
Indført Mill. kg									
0.8	1.5	3.3	5.8	4.8	9.7	5.9	20.1	53.9	8.2
Udført Mill. kg									
216.5	63.2	61.0	13.8	9.1	2.4	3.2	1.3	1.0	1.2

Tilførselen til Københavns Torv har gennem Aarene ligget ret konstant med en svag stigende Tendens. Indførselen af Kartoffler fra Udlandet, som er opført i mellemste Talkolonne, viser en ret stærk Stigning, selv om der ses bort fra det unormale Aar 1928, hvor Indførselen omtrent androg 53.9 Mill. kg Kartoffler, fordi Kartoffelhøsten i 1927 næsten slog fejl i store Dele af Landet.

Den stærke Stigning i Indførselen af Kartoffler i de senere Aar maa ikke alene tilskrives Indførsel af Vinterkartofler, men snarere en stærk forøget Import af tidlige Kartoffler fra det sydlige Udland i Foraarsmaanederne.

Muligvis kunde en Del af denne Indførsel holdes ude, hvis der blev lagt mere Vægt paa Avl af meget tidlige Kartoffler, f. Eks. Goldperle, drevet frem ved Forspiring i Potter eller lignende og udplantede paa let, varm Jord.

Der har til Tider ogsaa været en Del Udførsel af Spisekartofler, særlig i Aarene 1920—24. Efter den Tid er Udførselen

gaaet stærkt tilbage. Den har i de senere Aar kun andraget omkring en Million kg og er saaledes for Tiden af meget ringe Betydning.

Forsøgenes Anlæg.

I de her omhandlede Forsøg har deltaget 13 Sorter: 1) Tidlig Rosen, 2) Webbs tidlige, 3) Harbinger, 4) Goldperle, 5) Pepo, 6) Sharpes Victor) 7) Riesenniere, 8) King Edward, 9) Up to date, 10) Kaiserniere, 11) Spangsbjerg 620, 12) Juli, 13) Æggeblomme.

Af disse Sorter er Tidlig Rosen, Webbs tidlige, Harbinger, Goldperle og Sharpes Victor udpræget tidlige, medens Riesenniere, Kaiserniere og Juli er middeltidlige, og Spangsbjerg 620, King Edward, Æggeblomme, Up to date og Pepo er Efteraars- og Vinterkartofler.

Særlig kendte og yderige Sorter er Webbs tidlige, Juli og Up to date, der da ogsaa især har tjent det Formaal at være Sammenligningsgrundlag for de nyere og mindre kendte Sorter.

Forud for Forsøgenes Anlæg har der ved Tylstrup og Spangsbjerg været foretaget Prøvedyrkning med et stort Antal forskellige, tidlige Kartofler, og gennem disse Forundersøgelser er de før nævnte Sorter udvalgte til Afprøvning i mere omfattende Forsøg.

Da det er af den største Betydning ved sammenlignende Forsøg med Kartoffelsorter at de Sorter, der indgaar i Forsøgene, er ligestillede med Hensyn til Læggeknoldenes Sundhed, blev Sorterne, for at fremskaffe et saadant ensartet Materiale til Lægning, rendyrkede og fremavlede paa Forsøgsstationen ved Tylstrup. Læggematerialet til samtlige Forsøgssteder blev hvert Aar leveret fra Tylstrup, hvorved tillige opnaaedes, at der overalt blev anvendt ens store Læggeknolde, der var saa godt som fri for de Sygdomme, der kunde overføres paa den ny Høst.

Forsøgene har strakt sig over 4 Aar, 1926—29, og er udførte ved Hornum, Spangsbjerg, Blangsted og Lyngby. For Blangsteds Vedkommende er der dog sket den Ændring, at Forsøgene i de sidste 3 Aar blev flyttede til Lyngby.

Jordbunds- og Klimaforholdene paa Forsøgsstederne kan karakteriseres saaledes:

Hornum, der er beliggende i Vesthimmerland, har sandmuldet Jord med sandblandet Lerunderlag. Klimaet er barsk

og blæsende, men Læforholdene er gode, saaledes at Planternes Vækst ikke kendeligt er hæmmet af Vinden. Som Forfrugt blev i 1926 og 1927 anvendt Byg, i 1927 Havre og i 1928 Sukkerroer. Til Forsøgene er gødet udelukkende med Kunstgødning, 5—600 kg Kalksalpeter, 3—400 kg 37 pCt. Kaligødning og 600 kg Superfosfat pr. ha.

Spangsbjerg er beliggende i det sydvestlige Jylland nær Esbjerg. Jorden er god, dyb Muldjord med sandblandet Lerunderlag, lidt sværere end ved Hornum, Klimaet er udpræget Kystklima, blæsende og med stærk saltholdig Luft. Vindens skadelige Virkning er ligesom ved Hornum brudt ved Læplantning. Der har været anvendt følgende Kulturer som Forfrugt: det første Aar Roer, derefter Vinterhvidkaal i to Aar, og det sidste Aar Hvede. I 1926 og 1927 blev anvendt omtrent samme Gødningsmængde som ved Hornum, og i de to sidste Aar er der anvendt 500 kg Nitrophoska og 200 kg Kalksalpeter.

Blangsted, der er beliggende omtrent midt paa Fyn, har et noget mildere Klima end de to før nævnte Forsøgssteder og gode Læforhold. Jorden er meget svær, lermuldet Jord med Lerunderlag. Som tidligere nævnt, laa Forsøget kun et Aar ved Blangsted (1926). Der var anvendt Hvede som Forfrugt, og til Forsøget blev gødet med følgende Gødningsmængder: 800 kg Svovlsur Ammoniak, 400 kg 37 pCt. Kaligødning og 400 kg Superfosfat. I de 3 følgende Aar blev Forsøgene udførte ved Lyngby, hvor Jordbundsforholdene er bedre egnede for Kartofler, hvorfor der ogsaa inden for denne Stations Omraade dyrkes meget betydelige Arealer med denne Afgrøde. Der anvendtes følgende Afgrøder som Forfrugt: Roer, Byg og sidste Aar Kartofler. Til Forsøgene er anvendt følgende Gødningsmængder: 1927 450 kg Svovlsur Ammoniak, 100 kg 37 pCt. Kaligødning og 100 kg Superfosfat, og i 1928 samme Mængde Svovlsur Ammoniak samt 300 kg 37 pCt. Kaligødning og 300 kg Superfosfat og endelig i 1929 200 kg Nitrophoska og 300 kg Svovlsur Ammoniak.

Ved Lyngby blev der foraarspløjet til Forsøget; paa de øvrige Steder er Jorden foraarsbehandlet med Kultivator og Harve.

For samtlige Forsøgssteder gælder det, at Kartoflerne er forspirede i ca. 2—3 Uger før Lægningen. Forspiringen har

dog fundet Sted under noget forskellige Forhold, efter som Pladsen har tilladt det. Ved Spangsbjerg er Kartofflerne forspirede i Drivbænkevinduer uden Undervarme. Knoldene laa spredte i et tyndt Lag, saaledes at de frembrydende Spirer blev korte og faste. Ved Lægningen var Knoldene stærkt grønfarvede af Sollyset.

Ved Lyngby og Blangsted blev Forspiringen foretaget i en varm Kostald, ved Blangsted i flade Kasser, og ved Lyngby henstod Kartofflerne i Sække i ca. 14 Dage og var ved Lægningen ret godt spirede. Ved Hornum blev Kartofflerne ligeledes forspirede i Sække, som var anbragte i Drivhus.

Kartoflerne blev lagt omtrent samtidig paa alle tre Forsøgssteder i Tiden fra 10. til 20. April. En Undtagelse herfra var dog det meget kolde og sene Foraar i 1929, hvor Lægningen først fandt Sted i Begyndelsen af Maj Maaned.

Forsøgsarbejdet i Marken.

I alle Forsøgene har der været anvendt 12 Fællesparceller à 10 m² foruden Værnerækker. Planteafstanden har været 60—66 cm mellem Rækkerne og 33—35 cm mellem Planterne i Rækken. Lægningen er som Regel foretaget efter Spade eller med Haandplov. Gennem Vækstperioden er der foretaget Optegnelser over Planternes Vækst, Blomstring og Sygdomsangreb m. m. Forsøgene er sprøjtede 2 Gange med Bordeauxvædske i Løbet af Vækstperioden.

Optagningen er foretaget ad 3 Gange, tidligt, middeltidligt og ved Modenhed, 4 Parceller hver Gang. Ved Optagningen er der ikke alene lagt Vægt paa at bestemme den høstede Kartoffelmængde, men ved at lade Kartofflerne gaa over Solde af forskellig Maskevidde er der fundet Tal for Ensartethed i Knoldstørrelse, samt tillige — hvad der især er meget vigtigt ved første Optagning — hvor mange pCt. af Knoldene, der har naaet en saadan Udvikling og Størrelse, at de kan bruges som Salgskartofler. Ved sidste Optagning er tillige bestemt pCt. syge Knolde.

For Kartoffler, som anvendes til tidligt Brug, har det ogsaa stor Betydning, at Huden er holdbar og ikke flosser for meget, da Kartofflerne derved taber meget i Handelsværdi. Og da der synes at være nogen Forskel paa Hudens Fasthed hos Sorter inden for samme Udviklingstrin, er dette Forhold ogsaa medtaget ved Bedømmelsen af de enkelte Sorter.

Klimaforholdenes Indvirkning paa Kartofflernes Vækst i Forsøgsperioden.

Selv om Kartofflerne hører til de Afgrøder, der meget sjældent slaar helt fejl enten paa Grund af langvarige Tørkeperioder eller overvældende megen Nedbør i Vækstperioden, er dog baade Høstens Størrelse og især dens Kvalitet stærkt paavirket af Vejrligets Indflydelse. Det træffer forholdsvis sjældent, at der falder saa lidt Regn, at de sildige Sorter kommer til at lide derunder. De tidlige Sorter derimod, som har en meget kortere Vækstperiode, tvinges let til at afslutte Væksten for tidlig, hvis Forsommeren er meget tør. Men i det hele taget er det dog saaledes, at ret tørre Somre giver de bedste og største Kartoffelafgrøder, hvilket ogsaa hænger sammen med, at Kartoffelskimmelen i saadanne Aar optræder sildigt og mindre hæftigt.

I de Aar, Forsøgene blev udførte, fra 1926 til 1929, har Vejret gennemgaaende ligget lidt til den kolde Side, hvilket blandt andet har bevirket, at første Optagning gennemgaaende er faldet noget senere end egentlig bestemt. Det gælder særlig Aarene 1928 og 1929, hvor Temperaturen laa kendelig under det normale gennem hele Vækstperioden. I 1927 var Forsommeren meget kølig og regnfuld, hvad der bidrog til, at Kartofflerne ogsaa dette Aar kom meget sent i Vækst. I 1926 var derimod Forsommeren meget varm og fugtig.

Kartoffelskimmelen er i Aarenes Løb optraadt med meget forskellig Styrke og Tidlighed. I 1926 kom Skimmelangrebet meget tidligt og blev særlig føleligt for de sildige Sorter, der især blev svækkede af Angrebet. I 1927 var Sommeren meget fugtig med hyppige og stærke Regnskyl, som befordrede Skimmelen og nedsatte Virkningen af Sprøjtningen. Der blev det Aar særlig mange syge Knolde, og de nedkulede Kartofflers Holdbarhed var meget ringe.

Baade i 1928 og 1929 kom Skimmelangrebene meget sent og gjorde kun ringe Skade. Ved Optagningen var der saa godt som ingen syge Knolde, og Holdbarheden var i begge Aarene god.

Forsøgene paa de enkelte Stationer.

I Tabellerne 1—2 og 3 er meddelt en Oversigt over Avlens Størrelse paa de enkelte Stationer. I Rækkefølge efter

Tabel 1. Forsøgene ved Blangsted 1926 og Lyngby 1927—29.

Navn og Løbenummer	Udbytte i alt med Fradrag af smaa Knolde under 3 cm og syge Knolde, hkg pr. ha																	
	Første Optagning						Anden Optagning						Sidste Optagning					
	1926	1927	1928	1929	Gsn. 1926—29	Forholdst. f. Udbytte	1926	1927	1928	1929	Gsn. 1926—29	Forholdst. f. Udbytte	1926	1927	1928	1929	Gsn. 1926—29	Forholdst. f. Udbytte
	17/7	2/8	28/7	29/7			9/8	2/9	15/9	9/8			11/9	28/9	28/9	25/9		
1. Tidlig Rosen . . .	232.2	187.3	181.4	261.4	215.6	100	279.1	199.2	345.2	312.6	284.0	100	297.2	242.0	352.8	367.2	314.8	100
2. Webbs tidlige . .	233.2	205.5	217.6	230.7	221.8	103	275.7	198.1	316.6	309.7	275.0	97	298.9	203.5	309.3	337.7	287.4	91
3. Harbinger	177.8	200.8	138.3	218.3	183.8	85	226.5	152.9	304.2	284.2	242.0	85	261.4	246.8	342.2	343.3	298.4	95
4. Goldperle	177.6	136.3	172.1	189.0	168.8	78	227.1	161.6	291.9	246.0	231.7	82	261.9	118.8	261.4	279.4	230.4	73
5. Pepo	134.2	143.3	101.7	181.1	140.1	65	226.2	261.5	287.3	259.5	258.6	91	330.8	289.0	367.3	385.8	343.2	109
6. Sharpes Victor .	169.5	165.1	106.3	160.6	150.4	70	187.1	128.5	233.5	204.4	188.4	66	221.0	207.4	237.5	235.0	225.2	72
7. Riesenniere . . .	134.6	123.5	77.6	151.5	121.8	56	230.9	166.4	257.0	241.5	224.0	79	275.5	228.7	313.1	308.4	281.4	89
8. King Edward . .	111.6	136.3	104.8	170.4	130.3	61	214.2	190.6	281.0	290.9	244.2	86	251.6	227.1	403.4	343.6	306.4	97
9. Up to date	86.1	115.3	102.9	180.2	121.1	56	168.3	209.5	264.1	268.4	227.7	80	350.9	250.7	396.5	391.8	347.5	110
10. Kaiserniere . . .	163.9	118.7	61.4	132.5	119.1	55	232.0	163.7	265.5	215.8	219.3	77	255.7	219.8	332.5	320.1	282.0	90
11. Spangsbjerg 620	124.8	136.3	90.6	182.5	133.6	62	244.3	238.2	249.7	261.6	243.5	88	292.9	258.4	320.9	358.7	307.7	98
12. Juli	141.7	125.9	60.3	106.6	108.5	50	226.0	133.6	239.4	199.9	199.7	70	264.7	210.7	298.4	309.4	270.8	86
13. Æggeblomme . .	96.0	121.7	74.0	125.1	104.3	48	178.2	116.7	234.8	199.9	182.4	64	221.8	137.5	246.0	279.9	221.5	70

Avlens Størrelse lig-
ger Lyngby højest,
derefter Spangsbjerg,
og Hornum sidst.
Benyttes sidste
Optagning som Maal
for Afgrødens Stør-
relse, viser det sig,
at der paa alle tre
Forsøgssteder er avlet
størst Udbytte i 1928,
medens det laveste
Udbytte er høstet i
1927 ved Spangsbjerg
og Lyngby. Hornum
har derimod den
mindst Avl i 1926.
Med Hensyn til
de enkelte Sorters
Ydeevne fremgaar det
af Tallene, at de sil-
dige Sorter, som Up
to date, King Edward
og Pepo, varierer
mere fra Aar til Aar
end de tidlige Sorter.
Dette skyldes antage-
lig i nogen Grad, at
de sildige Sorter i
ugunstige Aar haem-
mes mere i Vækst og
Udvikling end de tid-
lige, der blandt andet
sjældent skades saa
meget af Skimmelen,
selv om den opræ-
der tidligt paa Aaret.
Som allerede
nævnt, er der ved
alle 3 Optagninger

Tabel 2. Forsøgene ved Hornum 1926—29.

Navn og Løbenummer	Udbytte i alt med Fradrag af smaa Knolde under 3 cm og syge Knolde, hkg pr. ha																	
	Første Optagning					Anden Optagning					Sidste Optagning							
	1926	1927	1928	1929	Gsn. 1926—29	Forholdst. f. Udbytte	1926	1927	1928	1929	Gsn. 1926—29	Forholdst. f. Udbytte	1926	1927	1928	1929	Gsn. 1926—29	Forholdst. f. Udbytte
	¹⁴ / ₇	² / ₈	¹⁸ / ₇	¹³ / ₇			³ / ₈	⁶ / ₁₀	⁷ / ₈	⁵ / ₈			¹¹ / ₉	²² / ₉	²⁷ / ₉	¹¹ / ₉		
1. Tidlig Rosen . . .	119.8	130.3	106.0	157.8	128.5	100	168.0	238.3	219.2	292.4	229.5	100	146.4	216.9	301.1	294.3	239.7	100
2. Webbs tidlige . . .	121.4	118.1	86.5	172.1	124.5	97	153.6	209.3	199.9	235.3	199.5	87	145.8	168.3	204.3	240.4	189.7	79
3. Harbinger	92.3	93.8	68.5	125.1	94.9	74	135.2	161.7	170.7	230.0	174.4	76	127.1	148.9	226.2	198.7	175.2	73
4. Goldperle	82.3	78.1	65.4	136.8	90.7	71	122.7	150.1	154.3	211.9	159.8	70	102.7	136.9	189.2	179.4	152.1	63
5. Pepo	80.4	88.7	64.3	75.8	77.3	60	190.2	276.8	218.6	238.6	231.1	101	181.2	308.3	456.2	327.4	318.3	133
6. Sharpes Victor . . .	71.3	56.6	31.6	122.8	70.6	55	108.9	113.8	127.1	151.9	125.4	55	95.4	122.0	131.3	130.5	119.8	50
7. Riesenniere	46.0	56.3	42.2	61.5	51.5	40	125.2	219.7	172.0	194.6	177.9	78	133.0	202.0	263.8	266.1	216.2	90
8. King Edward . . .	46.6	95.9	35.2	84.3	65.5	51	150.0	250.3	185.4	278.8	216.1	94	136.1	257.5	398.0	301.4	273.3	114
9. Up to date	64.8	70.2	59.0	65.9	63.0	51	165.8	230.5	210.0	231.2	209.4	91	155.2	264.1	475.5	338.3	308.3	129
10. Kaiserniere	51.6	63.4	38.2	87.2	60.1	47	123.9	180.8	163.0	200.2	167.0	73	112.1	168.6	221.8	257.5	190.0	79
11. Spangsbjerg 620 . .	85.1	84.4	71.8	83.8	81.5	63	190.6	263.1	220.6	237.2	227.9	99	174.9	187.3	415.5	309.8	271.9	113
12. Juli	24.1	63.0	40.6	44.9	43.2	34	97.8	160.9	155.9	188.3	150.7	66	120.5	172.7	244.6	235.2	193.3	81
13. Æggeblomme	29.4	45.0	24.9	24.2	30.9	24	98.6	146.2	137.1	167.5	137.4	60	89.5	131.9	262.9	248.1	183.1	76

foretaget en Sortering af Knoldene efter Størrelse, saaledes at de er sorterede i Knolde over 6 cm, 3—6 cm og under 3 cm. Sidstnevnte Størrelse er saa lille, at den er regnet for værdiløs i Handelsøjemed.

I Tabel 4 er givet en Oversigt over dette Forhold ved første og sidste Optagning.

Tabellen er delt i 3 Afsnit: 1) kg Knolde i hver af de tre Størrelser, 2) pct. Knolde over 6 cm, mellem 3—6 cm og under 3 cm, 3) Vægt i kg af 100 Knolde inden for hver Størrelsesortering.

Særlig Interesse har Tallene fra første Optagning, fordi Handelsværdien af tidlige Kartofler i ret høj Grad er afhængig af Knoldenes Størrelse og Ensartethed.

Det viser sig da ogsaa her, at 1) Tidlig Rosen, 2) Webbs tidlige og 4) Goldperle ved første Optagning er de andre kendelig

Tabel 3. Forsøgene ved Spangsbjerg 1926—29.

Navn og Løbenummer	Udbytte i alt med Fradrag af smaa Knolde under 3 cm og syge Knolde, hkg pr. ha																	
	Første Optagning					Anden Optagning					Sidste Optagning							
	1926 20/7	1927 29/7	1928 34/7	1929 28/7	Gsn. 1926—29 f. Udbytte	1926 12/8	1927 19/8	1928 18/8	1929 19/8	Gsn. 1926—29 f. Udbytte	1926 31/8— 1/9	1927 10— 18/9	1928 25/9	1929 14— 25/9	Gsn. 1926—29 f. Udbytte			
1. Tidlig Rosen ...	217.1	158.1	166.1	149.7	172.8	100	257.8	253.8	292.8	271.3	268.8	100	288.8	272.5	383.4	296.0	310.2	100
2. Webbs tidlige ...	206.5	157.5	138.1	140.7	160.7	93	238.2	250.6	185.1	237.3	227.8	85	251.9	247.5	237.6	257.5	248.6	80
3. Harbinger ...	201.7	115.3	154.4	146.4	154.5	89	226.9	249.7	249.9	213.5	235.0	87	279.5	252.2	301.0	219.9	263.2	85
4. Goldperle ...	181.1	148.3	112.0	114.0	138.9	80	182.2	215.6	189.5	198.6	196.5	73	209.8	199.1	235.6	192.2	209.2	67
5. Pepo ...	228.7	129.1	107.8	150.8	154.1	89	297.3	276.3	267.4	281.9	280.7	104	399.4	325.9	393.0	337.5	364.0	117
6. Sharpes Victor ...	124.8	88.1	75.8	94.3	95.8	55	150.9	139.4	111.0	134.8	134.6	50	163.9	135.9	128.7	162.5	147.8	48
7. Riesenniere ...	196.6	112.8	78.0	110.6	124.5	72	212.5	238.7	220.2	227.9	224.8	84	243.8	294.7	343.2	249.1	282.7	91
8. King Edward ...	169.6	89.4	87.7	125.2	118.0	68	214.7	237.2	212.7	260.8	231.4	86	288.2	239.7	353.8	299.4	295.3	95
9. Up to date ...	180.1	97.8	96.4	135.2	127.4	74	253.8	209.4	244.6	329.1	259.2	96	413.2	244.4	421.4	407.8	371.7	120
10. Kaiserniere ...	161.4	93.4	95.9	87.4	109.5	63	188.1	200.6	201.1	212.5	200.6	75	259.1	236.5	283.1	238.9	254.4	82
11. Spangsbjerg 620	169.8	105.6	99.4	104.0	119.7	69	272.1	255.6	229.7	244.2	250.4	93	321.7	247.5	385.0	287.5	310.4	100
12. Juli ...	97.5	60.9	59.1	74.2	72.9	42	162.3	215.9	187.2	177.8	185.8	69	233.8	176.6	284.8	239.1	233.6	75
13. Æggeblomme ...	83.1	45.6	52.0	44.6	56.3	33	131.4	147.5	185.7	166.0	157.7	59	185.1	172.5	284.4	200.9	210.7	68

overlegne. De i øvrigt ret tidlige Sorter, 3) Harbinger, 6) Sharpes Victor og 12) Juli har ved denne Optagning kende lig mindre Knolde. Særlig er Juli paa dette Tidspunkt meget smaa-knollet.

Af Tallene fra sidste Optagning ses det, at Sorterne 1) Tidlig Rosen, 5) Pepo, 8) King Edward, 9) Up to date og 11) Spangsbjerg 620 er de mest storknolde Sorter, og at det som Følge deraf ogsaa er de Sorter, der har de færreste Antal Knolde i Størrelsesklassen under 3 cm.

Første Optagning er, som det fremgaar af Tabellerne, foretaget i Tiden fra 15. til 20. Juli. En Undertagelse herfra gør dog det meget kolde Aar 1927, hvor Kartoflerne var ualmindelig sent udviklede, og Optagningen udskudt til omkring 1. August. Anden Optagning er faldet i Tiden fra 12. til 19. August med en en-

Tabel 4. Udbytte af Knolde i forskellig Størrelse og Bestemmelse af Knoldstørrelse.

Gennemsnit af alle Forsøg.

Navn og Løbenummer	Første Optagning										Sidste Optagning									
	hkg Knolde pr. ha, Størrelse			pCt. Knolde, Størrelse			Vægt i kg af 100 Knolde, Størrelse				hkg Knolde pr. ha, Størrelse			pCt. Knolde, Størrelse			Vægt i kg af 100 Knolde, Størrelse			
	over 6 cm	3-6 cm	under 3 cm	over 6 cm	3-6 cm	under 3 cm	over 6 cm	3-6 cm	under 3 cm	Gsn.	over 6 cm	3-6 cm	under 3 cm	over 6 cm	3-6 cm	under 3 cm	over 6 cm	3-6 cm	under 3 cm	Gsn.
	1. Tidlig Rosen	12.8	159.6	33.1	6	78	16	10.5	4.9	1.6	4.7	56.7	240.5	24.9	18	74	8	16.4	6.6	1.6
2. Webbs tidlige	13.2	155.7	32.6	7	77	16	11.1	4.7	1.6	4.7	40.6	211.1	26.6	15	76	9	16.5	6.2	1.6	7.3
3. Harbinger	3.2	141.2	59.2	2	69	29	9.0	4.0	1.5	3.4	22.6	226.0	45.6	8	77	15	13.5	5.0	1.6	5.2
4. Goldperle	7.2	125.5	36.4	4	74	22	10.2	4.9	1.7	4.4	24.7	182.0	25.4	11	78	11	16.9	6.1	1.7	6.8
5. Pepo	4.5	119.3	33.2	3	76	21	11.1	4.4	1.6	4.0	61.5	281.3	15.6	17	79	4	18.2	7.9	1.7	9.4
6. Sharpes Victor	2.9	102.7	48.6	2	67	31	10.7	4.0	1.5	3.4	10.9	155.5	38.3	5	76	19	16.5	5.2	1.6	5.1
7. Riesenniere	2.3	97.0	51.4	2	64	34	9.2	4.0	1.6	3.3	24.8	235.6	34.5	8	80	12	17.7	6.2	1.6	6.6
8. King Edward	1.3	103.4	45.4	1	69	30	9.9	4.2	1.5	3.4	50.1	242.5	29.9	16	75	9	17.4	6.2	1.6	7.6
9. Up to date	1.6	102.9	42.7	1	70	29	8.6	4.1	1.6	3.4	68.8	277.1	26.2	19	74	7	18.0	6.7	1.6	8.5
10. Kaiserniere	1.8	94.5	54.7	1	63	36	10.6	4.2	1.7	3.4	19.7	223.3	35.9	7	80	13	19.2	6.0	1.8	6.4
11. Spangsbjerg 620	3.3	108.2	27.7	2	78	20	9.9	4.5	1.5	4.0	75.7	228.3	16.1	24	71	5	18.4	7.4	1.5	9.7
12. Juli	1.2	73.7	53.8	1	57	42	11.4	4.2	1.6	3.2	18.6	216.2	35.8	7	80	13	16.9	6.0	1.7	6.2
13. Æggeblomme	0.6	63.1	57.8	—	52	48	7.7	3.1	1.2	2.2	22.1	195.4	47.4	8	74	18	13.8	4.6	1.5	4.8

kelt Undtagelse, hvor Opgravningen først fandt Sted den 9. September. Der har paa det nærmeste været en Maaned mellem første og anden Optagning. Sidste Optagning er foretaget i September Maaned, men foretaget saaledes, at Sorterne er oplagne, efterhånden som Væksten er afsluttet.

Sorterne er i alle Tabeller opførte med det samme Løbenummer og i Rækkefølge efter Udbytte ved første Optagning.

Antal syge Knolde er kun bestemt ved sidste Optagning, da der kun har været ganske faa syge Knolde ved de to første Optagninger. I Tabel 5 er opført pCt. syge Knolde i Gennemsnit for alle Forsøg.

Tages et Gennemsnit af alle Forsøg og Sorter, og første Optagning sættes lig 100, bliver Udbyttet ved

henholdsvis anden og tredje Optagning 156 og 180 i Forhold til første Optagning.

De enkelte Sorter indgaar dog med højst ulige store Talstørrelser i dette Gennemsnitstal. Nogle sildige Sorter, f. Eks. Up to date, begynder meget sent at udvikle Knoldene, medens Pepo, der er sildigere, er før i Gang med at ansætte Knolde. Pepo har ogsaa givet et henholdsvis lidt større Udbytte ved anden Optagning end Up to date. King Edward, der ved sidste Optagning giver ca. 18 pCt. mindre end Up to date, har ved anden Optagning givet lige saa meget som denne.

Sættes første Optagning af de meget tidlige Sorter lig 100, svarer hertil Forholdstallene ca. 150 for anden og 155 for sidste Optagning. Som det fremgaar af Tallene, var Væksten omtrent ophørt, da anden Optagning fandt Sted. De sildige Sorter har i Forhold til Udbytte ved første Optagning haft en langt større Tilvækst. Sættes første Optagning lig 100, bliver Tallene for anden og sidste Optagning henholdsvis ca. 240 og 300.

Ved anden Optagning udjævnes noget den store Forskel, som var til Stede ved første Optagning, idet de sildige Sorter paa dette Tidspunkt giver et ret stort Udbytte. Men selv om Sorter som Pepo, Up to date og King Edward ved denne Optagning giver et stort Udbytte, er de dog i langt ringere Grad anvendelige til Optagning paa dette Tidspunkt end de tidlige Sorter, der er meget mere faste i Kødet og Huden. Ogsaa ved denne Optagning klarer Goldperle sig overlegent for de to gulskodede Sorter, Sharpes Victor og Juli.

Sidste Optagning, der fandt Sted, da Kartofflerne var afgroede og Toppen visnet, har kun Interesse derved, at den viser Ydeevnen af de forskellige Sorter ved fuld Modning. Man faar tillige at se, hvorledes de tidlige og sildige Sorter ligger i Forhold til hinanden, og det viser sig, at kun to Sorter, nemlig Pepo og Up to date, har givet større Udbytte end tidlig Rosen, naar der ikke tages Hensyn til avlet Tørstof. Interessant er det ogsaa at bemærke, at først ved fuld Modning er Juli i Stand til at yde et lidt større Udbytte end Goldperle.

Up to date, der i en lang Aarrække har været den mest anvendte Spisekartoffel, er nu i Færd med at blive fortrængt af King Edward, der er af en finere og fastere Kvalitet og derfor betales med en Overpris i Forhold til Up to date, men i Ydeevne ligger den kendeligt under Up to date. I Gennemsnit af alle Forsøg har den givet 18 pCt. mindre Udbytte.

Tabel 5. Oversigt over Udbytte af Kartoffelsorter.
hkg pr. ha. *Gennemsnit af alle Forsøg.*

Navn og Løbenummer	Første Optagning					Anden Optagning					Sidste Optagning					
	I alt Knolde	Smaa Knolde under 3 cm	Læggekholde	Knolde, Netto ¹⁾	Forholdstal for Nettoudbytte	I alt Knolde	Smaa Knolde under 3 cm	Læggekholde	Knolde, Netto	Forholdstal for Nettoudbytte	I alt Knolde	Smaa Knolde under 3 cm	Syge Knolde	Læggekholde	Knolde, Netto	Forholdstal for Nettoudbytte
1. Tidlig Rosen ...	205.4	33.1	25.4	146.9	100	290.5	29.8	25.5	235.2	100	322.1	24.9	9.0	25.8	262.9	100
2. Webbs tidlige ..	201.6	32.6	24.6	144.4	98	263.4	29.3	24.7	209.4	89	278.3	26.6	9.8	24.7	217.9	83
3. Harbinger	203.6	59.2	19.2	125.2	85	272.3	55.2	18.9	198.2	84	294.2	45.6	3.0	18.6	227.0	86
4. Goldperle	169.1	36.4	19.9	112.8	77	225.3	29.3	30.0	176.0	75	232.1	25.4	9.5	19.9	177.3	67
5. Pepo	157.0	33.2	35.1	88.7	60	279.8	23.0	34.9	221.9	94	358.4	15.6	1.0	34.4	307.4	117
6. Sharpes Victor ..	154.1	48.6	19.3	86.2	59	193.1	43.8	19.3	130.0	55	204.7	38.3	2.2	19.6	144.6	55
7. Riesemniere	150.7	51.4	23.1	76.2	52	251.1	42.2	22.9	186.0	79	294.9	34.5	0.2	22.8	237.4	90
8. King Edward	150.1	45.4	29.7	75.0	51	267.2	36.7	29.6	200.9	85	322.5	29.9	1.0	29.5	262.1	100
9. Up to date	147.2	42.7	31.2	73.3	50	267.5	35.4	31.2	200.9	85	372.1	26.2	3.4	31.3	311.2	118
0. Kaiserniere	150.9	54.7	22.9	73.3	50	241.5	45.9	23.1	172.5	73	278.9	35.9	0.9	22.8	219.3	83
1. Spangsbjerg 620 ..	139.3	27.7	39.3	72.3	49	258.8	16.6	38.6	203.6	87	320.1	16.1	7.3	39.4	257.3	98
2. Juli	128.7	53.8	24.3	50.6	34	227.7	49.0	24.5	154.2	66	270.6	35.8	2.3	24.4	208.1	79
3. Æggeblomme	121.6	57.8	21.1	42.7	29	218.1	59.0	21.2	137.9	59	264.9	47.4	12.5	21.1	183.9	70

¹⁾ Knolde i alt med Fradrag af smaa (under 3 cm), syge og Læggekholde.

Den eneste Sort, der er naaet op paa Højde med Up to date i Udbytte, er Pepo, men da denne Sort er for løs og grov i Kødet, faar den næppe nogen Betydning som Spisekartoffel.

Hvor der er noget Salg af gule Spisekartofler i Efteraarsmaanederne, har Juli nogen Berettigelse. Ellers vil det til tidlig Brug være mere fordelagtigt at benytte Goldperle i Stedet for Juli.

I Tabel 5 er der givet en samlet Oversigt over Udbytte i Gennemsnit af alle Forsøg. Sorterne er opførte i Rækkefølge efter Udbytte ved første Optagning. Sammenholdes Tabellerne her med Tabellerne fra de enkelte Stationer, vil det ses, at Gennemsnitsrækkefølgen — ogsaa Rækkefølgen paa de enkelte Stationer —, med forholdsvis smaa Afvigelser følges jævnt ad. Der synes ikke at gøre sig nogen Forskel gældende i Sorternes Rækkefølge paa de to Stationer med sandmuldet Jord og Lyngby med Lerjord.

I Tabel 5, første Kolonne, er opført Udbytte i alt, og i den følgende Talkolonne kg Knolde under 3 cm i Tværmaal. Det ses her, at de Sorter, som ved første Optagning har

givet et lille Udbytte, ogsaa har givet den største pCt. smaa, værdiløse Knolde.

Første Optagning har sin særlige Interesse derved, at vi her faar udpeget de Sorter, som ved tidlig Optagning giver et stort Udbytte. Ved denne Optagning ligger Tidlig Rosen og Webbs tidlige med det højeste Udbytte saavel i alt som af brugelige Knolde. Disse Sorter er hvidkødede og af omtrent samme Kvalitet som Spisekartofler. Harbinger har, som det ses af Tabellen, samme Udbytte som de to først nævnte Sorter, men er langt mere smaa knoldet og kommer derved i Nytteværdi til at ligge meget under Webbs og Rosen. I Rækkefølge efter Tidlighed følger Goldperle. Denne er de øvrige gulkødede Sorter, Sharpes Victor og Juli, langt overlegen i Ydeevne ved tidlig Optagning.

Til tidlig Brug, hvor det drejer sig om Kartofler, der skal tages op tidligst muligt, er der næppe Grund til at benytte andre end Webbs og Rosen, de to hvidkødede. Til Handelsbrug har Rosen dog en meget ringe Betydning, fordi der bestaar en urgammel og uovervindelig Modvilje hos de Handlende og Forbrugerne mod Kartofler med rød Skal. De er paa Forhaand fordømt til at være af daarligere Kvalitet end hvidskallede Knolde.

Selv om Goldperle giver noget mindre Udbytte ved første Optagning, vil den sikkert i de fleste Tilfælde være den mest fordelagtige at dyrke, da Prisen paa gule, glatte Kartofler altid ligger betydeligt højere end paa hvide, og de er tillige en mere efterspurgt Handelsvare.

Spiring og Blomstring.

Gennem alle 4 Forsøgsaar er der foretaget Optegnelser over Sorternes Spiring, Blomstring og Væksttid, Tabel 6. Ved Spiring er her forstaaet, at saa godt som alle Knolde var spirede frem og havde en Bladroset paa 3—5 Blade synlige over Jorden. Af Tabellens første Kolonne fremgaar, at de tidlige Sorter, Rosen, Webbs, Harbinger, Goldperle, Sharpes Victor samt Æggeblomme, har været tidligt i Vækst, og dette skyldes antagelig i nogen Grad, at Forspiringen virker stærkest paa de tidlige Sorter, et Forhold, der ogsaa tydeligt kunde ses i Marken paa det Tidspunkt, da Kartoflerne spirede frem.

Tabel 6. Spiring og Blomstring.

Gennemsnit af alle Forsøg.

Navn og Løbenummer	Antal Dage fra Lægning til				Karakter for Blomster- mængde, 0—10
	Spiring ¹⁾	Blomstring		Toppen visnet	
		begyndt	sluttet		
1. Tidlig Rosen	41	72	95	125	6
2. Webbs tidlige	39	71	91	115	4
3. Harbinger	41	—	—	114	0
4. Goldperle	39	74	86	113	3
5. Pepo	42	75	118	134	9
6. Sharpes Victor	40	72	88	113	3
7. Riesenniere	43	76	—	128	1
8. King Edward	43	75	—	128	1
9. Up to date	43	76	119	140	9
10. Kaiserniere	43	74	88	126	4
11. Spangsbjerg 620 ..	44	74	102	132	8
12. Juli	43	76	89	123	3
13. Æggeblomme	40	77	91	130	4

¹⁾ Alle Planter over Jorden med ca. 8—10 cm Top.

De to næste Talkolonner angiver Blomstringens Begyndelse og Slutning. Der er ogsaa her lidt Forskel paa de tidlige og sildige Sorter, men dog ikke saa udpræget som for Spirin- gens Vedkommende. De tidlige Sorter er gennemgaaende 2—3 Dage foran de sildige. Endelig er der i Tabellens 4. Kolonne opført Antal Dage fra Spiring til Toppen var visnet. Her ses det tydeligt, at Sorterne Rosen, Webbs, Harbinger, Goldperle og Sharpes Victor har den korteste Væksttid. Der er tillige givet Karakter for Blomstermængde, hvilket er af ret stor Be- tydning for Bestemmelse af Sorter, der i Vækstmaade ligner hinanden saa meget, at de vanskelig kan skelnes gennem Beskrivelse af Bladenes og Stænglernes Karaktertræk. Karak- teristisk for Sorterne Harbinger, Riesenniere og King Edward er, at de næsten er uden Blomster.

Holdbarhed ved Opbevaring.

Ved Spangsbjerg og Hornum er der foretaget Nedkulings- forsøg, 3 Aar ved Spangsbjerg og 2 Aar ved Hornum. I 1927 ved Spangsbjerg og 1927—28 ved Hornum blev Kulerne be- skadigede af Frostene og er derfor udgaaet af Opgørelsen her.

I Tabel 7 er der givet en Oversigt over, hvor stort Svindet har været i de enkelte Aar og i Gennemsnit.

Der er nedkulet 4 Fællesparceller, fordelt paa 4 Fælleskuler.

Tabel 7. Holdbarhed ved Overvintring i Kule.
pCt. Svind ved Opbevaring.

Navn og Løbenummer Nedkulet: Optaget fra Kule:	Spangsbjerg				Hornum		
	1926	1928	1929	Gen-	1926	1929	Gen-
	$\frac{2}{9}$ $\frac{18}{8} 27$	$\frac{25}{9}$ $\frac{3}{4} 29$	$\frac{26}{9}$ $\frac{8}{3} 30$	nem- snit	$\frac{19}{9}$ $\frac{22}{3} 27$	$\frac{11}{9}$ $\frac{28}{2} 30$	nem- snit
1. Tidlig Rosen	21.1	21.8	11.4	18.1	3.7	1.2	2.5
2. Webbs tidlige	17.9	8.8	9.6	12.1	4.3	—	2.2
3. Harbinger	13.2	11.2	5.5	10.0	2.0	—	1.0
4. Goldperle	10.3	10.7	0.5	7.2	—	—	—
5. Pepo	10.5	11.6	3.8	8.6	8.3	2.0	5.2
6. Sharpes Victor	16.0	7.2	2.2	8.5	—	—	—
7. Riesenniere	15.5	8.1	15.8	13.1	—	5.4	2.7
8. King Edward	14.8	12.4	5.0	10.7	7.4	1.1	4.3
9. Up to date	21.9	17.5	9.1	16.2	9.5	1.9	5.7
10. Kaiserniere	10.5	11.6	3.8	8.6	8.3	2.0	5.2
11. Spangsbjerg	17.9	17.7	13.4	16.3	10.8	1.7	6.3
12. Juli	20.0	11.7	7.3	13.0	3.7	—	1.9
13. Æggeblomme	24.0	11.2	8.9	14.7	1.7	2.6	2.2

For de tidlige Sorters Vedkommende, der som Regel ikke opbevares i saa store Partier, har Holdbarheden ved Nedkuling mindre Interesse. Af ulige større Interesse er det at sammenligne Sorterne Up to date og King Edward, hvor Tallene tydeligt giver et Fingerpeg i Retning af, at King Edward er mere holdbar ved Opbevaring i Kule end Up to date.

Af de tidlige Sorter synes Goldperle gennemgaaende at være den mest holdbare, uagtet denne Sort er yderst vanskelig at opbevare, uden at Knoldene spirer i Kulen.

Oversigt over Avl af Tørstof og Tørstofprocent.

Ved Efteraarsoptagningen er der foretaget en Bestemmelse af Tørstofprocenten, og paa Grundlag heraf beregnet, hvor mange hkg Tørstof der er avlet pr. ha. Alle de prøvede Sorter viser et ret lavt Indhold af Tørstof, særlig lavt ligger Harbinger med en Gennemsnitsprocent af 18.94. Næsten ens og meget lavt ligger de gulkødede Sorter, Goldperle, Sharpes Victor og

Tabel 8. Tørstofudbytte og Tørstofprocent.

Gennemsnit af alle Forsøg.

Navn og Løbenummer	hkg Tørstof pr. ha ¹⁾				pCt. Tørstof			
	Hornum	Blangsted og Lyngby	Spangs- bjerg	Gennem- snit	Hornum	Blangsted og Lyngby	Spangs- bjerg	Gennem- snit
1. Tidlig Rosen	51.0	73.5	64.7	63.1	20.78	22.66	20.22	21.25
2. Webbs tidlige	40.2	65.9	51.9	52.7	20.20	21.87	19.91	20.78
3. Harbinger	38.3	62.7	55.7	52.2	18.40	19.73	18.51	18.94
4. Goldperle	34.1	54.7	44.8	44.5	20.25	21.89	20.53	20.97
5. Pepo	67.8	75.5	77.8	73.7	22.72	23.39	22.17	22.74
6. Sharpes Victor	28.6	48.0	35.2	37.3	19.77	20.26	20.24	20.14
7. Riesenniire	47.7	60.9	62.9	57.2	20.78	21.50	20.74	21.02
8. King Edward	58.5	65.3	65.9	63.2	21.44	22.00	21.32	21.57
9. Up to date	73.4	78.7	86.0	79.4	23.56	23.66	22.74	23.30
10. Kaiserniere	39.0	59.8	57.1	52.0	18.89	21.29	20.35	20.30
11. Spangsbjerg 620	54.3	63.8	62.4	60.2	20.53	22.62	21.12	21.45
12. Juli	41.0	57.9	53.4	50.8	19.84	21.36	20.52	20.63
13. Æggeblomme	46.8	58.2	57.0	54.0	22.10	22.32	22.00	22.14

¹⁾ Læggekulde fradrage.

Juli. Up to date og Pepo har det højeste Indhold af Tørstof, men der er dog ikke nogen af disse Sorter, der har saa høj en Tørstofprocent, saa den kan faa nogen Interesse som Foder- og Industrikartoffel. Se Tabel 8.

Koge- og Smagsprøve.

Ved alle tre Optagninger er der ved Hornum, Spangsbjerg og Blangsted foretaget Kogeprøver, hvor man har søgt at sammenligne Sorternes Kvalitet og Holdbarhed i kogt Tilstand, ved at bedømme de enkelte Sorters Evne til at koge uden at koge ud. Desuden er de kogte Kartofflers Fasthed og Udseende bedømt. Særlig ved de tidlige Optagninger er der en ikke ubetydelig Forskel paa Sorternes Fasthed i kogt Tilstand. En Del Sorter har ogsaa nogen Tilbøjelighed til at blive fedtede og samtidig med Kogningen eller kort Tid efter antage en uappetitlig blaalig Farvetone.

Smagen er et meget vanskeligt Punkt at tage Stilling til. En eller nogle faa Personer kan ikke ved noget saa individuelt som Smag fastsætte en Standard bedste Smag, hvorefter alle andre Kartoffelspisere har at indstille Tungen.

Nogle holder de hvidkødede, melede Kartofler for at være de, der smager bedst, andre synes derimod bedre om de mere faste og gule Sorter. I mange Tilfælde er det sidste Standpunkt i nogen Grad betinget af det praktiske Synspunkt, at de gulkødede Sorter i kogt Tilstand er mere holdbare end de hvidkødede Sorter, et Forhold, der, hvor det drejer sig om Hoteller og lignende Forbrugere, spiller en stor Rolle.

Ved Kogeprøverne er der gaaet frem paa den Maade, at Sorterne ved Bedømmelsen er delt i to Grupper, saaledes at de gulkødede Sorter er bedømte i Forhold til Juli, der er en meget kendt og udbredt Sort, medens de hvidkødede Sorter er prøvede i Forhold til Up to date.

Kogeprøverne er foretagne paa den Maade, at en Prøve af ensartede og middelstore Kartofler af hver Sort er kogt med Skrællen paa. Efter Kogningen er Kartoflerne pillede og Smagsprøven foretaget. De pillede Kartofler er derefter hensatte i en kølig Kælder i nogle Dage til Bedømmelse af Holdbarhed i denne Tilstand.

Oversigt over Resultaterne af Kogeprøverne. Gule og gullige Sorter.

Juli: Er ved alle tre Optagninger betegnet som fast til ret fast, dog undertiden lidt fedtet ved første Optagning. Farven smuk gul og Holdbarheden god ved Henstand i kogt Tilstand. Smagen er betegnet som god Kartoffelsmag.

Goldperle: Fast til meget fast; synes at ligge lidt over Juli i denne Henseende, særlig ved den tidlige Optagning. Farven gul og Holdbarheden meget god ved Henstand i kogt Tilstand. Synes at være lidt mindre tilbøjelig til at afbleges end Juli. Har faaet Betegnelsen velsmagende.

Sharpes Victor: Knap saa fast som Juli og lidt lysere af Farve. Holdbarheden god, Smagen god, nærmest som Juli.

Æggeblomme: Ved første Optagning lidt fedtet og af svagere Farve end de foregaaende. Ved anden og tredje Optagning derimod meget fast og gul og af god Holdbarhed. Smagen god til meget god.

Tidlige til middeltidlige, hvide og hvidgule Sorter.

Webbs tidlige: Hvid til svag gullig, gennemgaaende ret fast ved tidlig Optagning, men undertiden noget fedtet. Ved

sidste Optagning noget melet og tilbøjelig til at koge ud, ikke særlig holdbar ved Henstand i kogt Tilstand.

Tidlig Rosen: Ligner Webbs meget, men har gennemgaaende faaet noget lavere Karakterer end denne. Synes ved tidlig Optagning at være lidt mere fedtet. Tillige er Kødet ofte lidt rødligt i de yderste Lag nærmest Huden. Bliver hurtig svagt blaalig ved Henstand.

Harbinger: Er gennemgaaende ret fast, ogsaa ved tidlig Optagning. Kødet er hvidt, ofte noget fedtet. Denne Sort er meget tilbøjelig til at antage en utiltalende blaalig Farve ved kort Tids Henstand. Smagen er betegnet som lidt stærk og ikke saa god som hos Webbs.

Kaiserniere: Ret fast; hvidgul Farve. Kvaliteten god til middelgod. Smagen er middelgod. Sorten er nærmest en Mellemform af gul- og hvidkødede og er derfor af bedre Kvalitet end de hvidkødede Sorter, men ikke af saa god Kvalitet som de stærkt gulkødede Sorter. Smagen mest betegnet som god, i et enkelt Tilfælde som noget ram.

Riesenniere: Ligner noget foregaaende, men er af noget lysere Farve, nærmest hvid til hvidgul. Har gennemgaaende været fast, men med nogen Tilbøjelighed til blaalig Farve ved kort Tids Henstand. Smagen middelgod. I enkelte Tilfælde noget ram.

Middeltidlige til sildige, hvidgule til hvide Sorter.

Up to date: Ved de to første Optagninger noget fedtet, temmelig løs og ikke holdbar ved Henstand. Ved sidste Optagning, da Kartoflerne var udvoksede, var Knoldene svagt hvidgule, middelfaste og gennemgaaende af ret god Kvalitet. Enkelte af Prøverne blev dog ved en til to Dages Henstand noget blaalige. Smagen maa betegnes som god til middelgod.

King Edward: Omtrent som Up to date ved de to første Optagninger, maaske lidt mere fast og knap saa fedtet. Kødet lidt mere gult. Ved sidste Optagning var Knoldene i kogt Tilstand faste, lidt melede og af en smuk gullig-hvid Farve og viste god Holdbarhed. Smagen mildere og finere end hos Up to date.

Spangsbjerg 620: Som Up to date ved første og anden Optagning, maaske lidt mere hvidlig i Farven og noget mere melet. Ved Modenhed ret fast og melet med lidt finere Smag end Up to date. Holdbarheden middelgod.

Pepo har ved alle tre Bedømmelser faaet følgende Beskrivelse: Ret fast, men meget tilbøjelig til i kogt Tilstand at blive fedtet. Den antager hurtigt en utiltalende blaalighvid Farve. Smagen er gennemgaaende betegnet som noget ram eller stærk.

Paa Forsøgsstationen ved Lyngby blev en Prøve af alle Sorterne nogen Tid efter sidste Optagning i 1929 indsendt til Husassistenternes Fagskole, som derefter foretog en Bedømmelse af Sorterne, kogt dels med, dels uden Skræl. Da Sorterne paa den Maade er bleven bedømte af baade Lærerinder og et stort Antal Elever, gengives her i lidt forkortet Form Resultaterne af denne Bedømmelse. Sorterne er opførte i samme Rækkefølge og Inddeling som ved Bedømmelsen paa Stationerne.

Goldperle: Let at skrælle og koger ikke ud. Bliver dog bedst kogt med Skræl paa.

Juli: Særdeles god, fast, glat og meget økonomisk i Brug. Er bedst kogt med Skræl paa. Smagen god.

Sharpes Victor: Pæn af Udseende. Let at koge. Bedst som skrællet. Smagen god, men enkelte lidt bitre.

Æggeblomme: En god Kartoffel. Fast og velmagende, men med mange Øjne og syge Pletter.

Webbs tidlige: En meget melet Kartoffel, der er bedst, naar den koges ved svag Varme og med Skræl. Meget vanskelig at koge uden Skræl, da den vil koge ud, inden den er gennemkogt. Koges lettere i Damp, da der gaar for meget til Spilde ved almindelig Kogning. Den beholder sin pæne, rene Farve. Smagen er god.

Tidlig Rosen: En meget melet Kartoffel. Koges bedst ved svag Varme og med Skræl. Tilbøjelig til at koge ud. Smager omtrent som foregaaende.

Harbinger: Det er en meget vanskelig Kartoffel at koge. Løs og vandet. Smagen ret god. Egner sig udmærket til Mos.

Kaiserniere: En pæn Kartoffel med en pæn Skræl og noget melet. Bedst kogt med Skræl. Koger let ud. Velmagende.

Riesenniere: Fast og melet, men tilbøjelig til at blive mørkfarvet.

Up to date: Meget vanskelig at koge, uden at den koger ud. Koges lettest med Skræl paa.

King Edward: En meget god Kartoffel, der er let at behandle i Køkkenet. Bedst kogt med Skræl paa. Koger ikke

nd og bliver ikke mørk ved Henstand. Lader sig let mose. Er meget velsmagende.

Spangsbjerg 620: God Kartoffel, men ujævn at skrælle. Bliver mørk under Skrælningen, men faar atter sit tiltalende Udseende under Kogningen.

Pepo: Bliver hurtig mørk under Skrælningen, men atter hvid ved Kogningen. Ved kort Tids Henstand bliver den mørk og meget utiltalende.

Kort Beskrivelse af de prøvede Sorter.

Goldperle er en nyere tysk Sort, indført her til Landet af Forsøgsleder *L. P. Jacobsen*, Tylstrup. Bladene er middelstore til smaa, nærmest mørkegrønne, ofte lidt glinsende. Smaabladene er lidt bølgede og ret smalle. Toppen er lav til middel, noget aaben og udbredt. Stænglerne som Regel grønfarvede. Blomsterne sidder paa lave Stilke og er hvide til hvidgule. De fleste falder dog af som Knopper.

Knoldene er ovale og svagt fladtrykte, næsten helt glatte. Huden fast og gullig farvet. Øjnene flade, næsten ikke ned-sænkede. Knoldene udvikles hurtigt og er ret ensartede af Størrelse. Kødet er fast og af gullig til gul Farve. En fortrinlig Sort til tidlig Brug, der baade ved første og anden Optagning har været de øvrige gulkødede Sorter overlegen i Ydeevne.

Æggeblomme: Løvet af matgrøn Farve. Fyldig, bladrig Top med smaa Blade og tynde Stængler. Væksten for det meste opret. Blomsterne rent hvide, middelstore, siddende paa tynde, nedadbøjede Blomsterstilke, der er meget lidt forgrenede. Blomsterstanden nærmest samlet i en lille Halvskærm med 3—7 Blomster i hver Stand. Har spiredygtig Pollen og sætter som Regel ved Selvbestøvning Frugter med spiredygtigt Frø.

Knoldene er runde til rundagtige, dybøjede og meget uregelmæssige. Kødet er gulligt til gult og fast. Sorten giver et meget lille Udbytte og er yderst tilbøjelig til at blive angrebet af Skimmel. Den har ingen Betydning som tidlig Kartoffel. Derimod anvendes de smaa og middelstore Knolde en Del i Vinterens Løb som Pille-Kartofler.

Juli: Løvet frisk grønt. Smaabladene middelstore og brede. Væksten tæt og busket, noget udbredt, stærkt bladfyldt. Stænglerne grønne, stærkt kantede. Blomsterne middel-

store til store, lilla til bleglilla farvede med hvide Spidser. Blomsterstilkene middellange. Mange Blomster falder af som Knopper. I Reglen er der kun 4—6 Blomster i hver Blomsterstand. Sætter aldrig Frugter.

Knoldene er aflange, glatte, lidt tilspidsede og lidt fladtrykte. Øjnene smaa og flade, næsten ikke nedsænkede. Huden og Kødets Farve er gul til gullig. Fast og god af Kvalitet, særlig ved sen Optagning. Til Brug om Efteraaret og først paa Vinteren er det en god Kartoffel. Derimod giver den ved tidlig og middeltidlig Optagning et for lille Udbytte og bør her erstattes af Goldperle.

Sharpes Victor: Lav, udbredt, næsten krybende Vækst, men med lille Bladfylde. Bladene middelstore, grønne til mørkegrønne, lidt glinsende. Stænglerne tykke, kantede og fra Grunden og opefter noget brunprikkede. Blomsterne store til middelstore, af blaagraa Farve, enkelte svagt hvidspidsede. Blomsterstænglerne korte og svagt forgrenede. 6—10 Blomster i Blomsterstanden.

Knoldene er aflange, noget tilspidsede og fladtrykte. Øjnene flade og lidt nedsænkede. Huden og Kødets Farve er gullig, lidt lysere end hos de foregaaende Sorter. Ret god Sort, men med for ringe Ydeevne.

Webbs tidlige: Lav til almindelig, busket Vækst med stor Bladfylde. Bladene middel til store af grøn til lysegrøn Farve. Stænglerne lysegrønne, kantede og tykke. Blomsterne nærmest smaa, 2—6 i hver Blomsterstand, siddende paa korte, tynde Stængler. De fleste Blomster falder af som Knopper. Sætter ingen Frugter.

Knoldene er rundagtige, noget ujævne, ofte af en noget sammentrykt Form med lidt dybtsiddende Øjne. Hudens og Kødets Farve er hvid. Flosser ikke meget ved tidlig Optagning. Kødet noget løst og fedtet ved tidlig Optagning. Giver tidligt et stort Udbytte. Knoldene af noget uens Størrelse. En meget god Kartoffel til allertidligst Brug.

Tidlig Rosen: Ligner i det hele taget Webbs tidlige meget i Vækst og Bladfarve. Middelkraftig, tæt og bladrig Top. Stænglerne lysegrønne, enkelte lidt brunligt flammede. Blomsterstænglerne korte, tykke, svagt grenede, med ca. 6—8 Blomster i hver Blomsterstand. Forholdsvis mange Blomster.

Knoldenes Farve er rød og Huden noget tilbøjelig til at flosse. Kødet hvidt, lidt rødflammt mod Huden. Kvaliteten omtrent som hos Webbs, men Sorten er grundet paa den røde Hudfarve af ringe Værdi som Handels- og Torvekartoffel. Har givet et meget stort Udbytte ved første og anden Optagning.

Harbinger: Har en lav, tæt og bladrig Vækst. Bladfarven lysegrøn med et Anstrøg af mat gulligrønt. Stænglerne lysegrønne uden rødlig Farvestriber. Blomstrer næsten aldrig.

Knoldene er rundagtige, lidt aflange og ikke som hos Webbs sammentrykte. Øjnene er ikke meget indsænkede, og Knoldene er ret jævne og ensartede af Størrelse, men temmelig smaa. Ved tidlig Brug er den af knap saa god Kvalitet som Webbs. Giver ved første Optagning betydelig mindre end Webbs, men ved anden og tredje Optagning omtrent samme Udbytte som denne.

Kaiserniere: Væksten er middelkraftig, opret til udbredt. Bladene smaa, lidt smalle. Stænglerne lysegrønne, middelkraftige med tæt og kraftig Vækst. Blomsterne store, lys-lilla og uden hvide Spidser. Blomsterstænglerne korte og tynde med 8—10 Blomster i hver Blomsterstand.

Knoldene er aflange, lidt tilspidsede, glatte og med flade Øjne. Huden og Kødet hvidgult. Jævn god Kvalitet, men er dog for svagt gulfarvet til at kunne betegnes som gulkødet. Giver ved de to første Optagninger betydeligt mindre end Goldperle.

Riesenniere: Væksten nærmest udbredt, busket og lav. Bladene smaa, grønne til lysegrønne, stærkt bølgede. Stænglerne lidt rødligt anløbne. Bærer saa godt som ingen Blomster.

Knoldenes Form er noget varierende, fladtrykt-ovale til rundagtige, ret glatte. Huden og Kødets Farve hvid til svag gullig-hvid. Er ikke af saa god Kvalitet som foregaaende, men giver lidt større Udbytte. Er som foregaaende for sildig til at faa Betydning til tidlig og middeltidlig Brug.

Pepo: Kraftig, opret Vækst. Middelstore grønne til mørkegrønne Blade. Blomsterstænglerne er høje og kraftige med et meget stort Antal mørkviolette Blomster i hver Blomsterstand. Som Regel har Blomsterne hvide Spidser. Det er en meget stærkt blomstrende Sort.

Knoldene er af Form og Farve noget lig Up to date, svagt hvidgule af Farve, gennemgaaende noget grovere af Udseende, særlig er de store Knolde af en noget uregelmæssig Form. I Kvalitet staar Pepo meget tilbage for Up to date, da Kødet er grovt, og i kogt Tilstand er den tilbøjelig til at blive fedtet og blaalig af Farve.

Den har ved de to første Optagninger givet lidt større Udbytte end Up to date. Ved sidste Optagning ligger begge Sorter jævnsides i Udbytte.

Spangsbjerg 620: Tiltrukket paa Forsøgsstationen ved Spangsbjerg i 1920. Middelhøj, grenet og stærkt busket, udbredt Vækst. Bladene grønne til lysegrønne, store og noget bølgede. Store til middelstore, hvide Blomster; der sidder mange, indtil 10, paa samme middellange Blomsterstængel, som knap hæver sig frit over Løvet.

Knoldene er store, men ujævne og rundagtige med dybe Øjne. Kødets Farve er hvid, ret fast og melet. Sorten er noget modtagelig for Skimmel og vanskelig at opbevare. Den vil ikke blive formeret.

King Edward: Indført her til Landet af Dansk Kartoffeldyrkerforening omkring Aar 1920. Den har meget sluttet og tæt, opret Vækst med kraftige, stive, lidt forgrenede, svagt brunplettede Stængler. Bladene er mat til dyb mørk-grønne, smaa og bølgede. Blomstrer meget sparsomt, næsten alle Blomster falder af, inden de er udfoldede. De enkelte Blomster, som kommer til Udvikling, er smaa, af rød-violet Farve. Halvt udviklede, misdannede Blomster forekommer jævnlige.

Knoldene har en smuk, glat Overflade og en flad, oval Form med meget smaa og flade Øjne. Huden er gul og rød-flammet, særlig i Topenden og omkring Øjnene. Kødet er svagt gullig farvet, særlig i det yderste Lag, lige under Huden. Det er en fortrinlig Vinterkartoffel, der i Kvalitet ligger kende- ligt over Up to date. Den er efterhaanden blevet en meget udbredt og efterspurgt Markedskartoffel.

Up to date: Meget kraftig busket, noget udbredt Vækst med stor Bladfylde. Bladene store, af kraftig grøn Farve. Stænglerne kraftige, grønne med brunlige Striber. Blomsterne er middelstore, violette, siddende i tætte Stande tæt over Løvet

paa stive, høje Stilke. Er meget blomsterrig, men sætter aldrig Frugt ved Selvbestøvning.

Knoldene er uregelmæssige, ovale, noget fladtrykte. Øjnene smaa, flade og næsten ikke indsænkede. Hudens og Kødets Farve hvid til svag gullig. Kvaliteten god, men staar dog tilbage for King Edward. Up to date giver ved sidste Optagning et stort Udbytte, men Sorten er noget modtagelig for Skimmel og derfor ogsaa vanskelig at opbevare Vinteren over.

Oversigt.

De gennem disse Forsøg indvundne Resultater kan sammentrages i følgende Hovedpunkter:

Den nye Sort, Goldperle, har vist sig at være de hidtil prøvede gulkødede Sorter meget overlegen i Ydelse til tidlig Brug. Det er en Sort, der fortjener stor Udbredelse som Torve- og Markedskartoffel under Forhold, hvor der er Betingelser til Stede for at avle og afsætte tidlige Kartoffler.

Den gammelkendte Sort, Juli, er i Forhold til Goldperle for sildig, og det vil derfor være tilraadeligt at begrænse Dyrkingen af denne Sort noget. Den har nu sin største Betydning som Markedskartoffel til Brug i Efteraarstiden og først paa Vinteren.

Af de tidlige, hvidkødede Sorter er Webbs tidlige fremdeles den mest fordelagtige til tidlig Brug. Den noget lignende Sort, Harbinger, er knap saa tidlig og er især mere smaa-knoldet end Webbs, et Forhold, der er af stor økonomisk Betydning hos Sorter, der i det væsentligste finder størst Anvendelse til tidlig Brug.

Tidlig Rosen har givet et stort Udbytte, og særlig ved de to sidste Optagninger et noget større Udbytte end Webbs, men den har en langt ringere Handelsværdi, da Knoldene er rødskallede.

Af de sildige Sorter, som har deltaget i Forsøget, har Up to date og Pepo givet det største Udbytte. Pepo maa dog nærmest betegnes som uegnet til Spisekartoffel, da den er af daarlig Smag og som oftest antager en utiltalende blaalig Farve i kogt Tilstand. Up to date er af jævn god Kvalitet

som Spisekartoffel, men overgaas dog kendeligt af King Edward, der er af betydelig bedre Kvalitet, lidt tidligere og mere holdbar til Opbevaring. Den giver kendeligt mindre Udbytte end Up to date, men kan som Regel ogsaa afsættes til højere Priser.

De middeltidlige Sorter, Kaiserniere og Spangsbjerg samt Æggeblomme er gennemgaaende for sildige til at faa nogen Betydning som tidlige Kartoffler, og de har gennemgaaende for smaa Afgrøder til at kunne faa Betydning som sildige Spisekartofler.
